

Verslag bijeenkomst omgevingsvisie

Gemeente
Hengelo

24 januari 2024

Colofon

Dit is een uitgave van de gemeente Hengelo.

Het betreft het verslag van de bijeenkomst voor de omgevingsvisie stedelijk gebied van woensdag 24 januari 2024 van 19.30 – 21.30 uur in het Multifunctionele Accommodatie 'T Berflo.

Alle deelnemers hebben toestemming gegeven voor het publiceren van de foto's in het verslag.

Welkom

Op woensdag 24 januari, vond er een participatieavond plaats om de derde fase van de omgevingsvisie verder vorm te geven. Tijdens de avond waren circa 50 inwoners, bedrijven en belangenorganisaties aanwezig om na te denken over het Hengelo van 2040.

Het doel van de avond was om de richting van de thema's uit de visie voor te leggen aan alle aanwezigen. Op deze wijze werd de meningen opgehaald van de aanwezigen en was er gelegenheid om aanvullingen mee te geven.

Omgevingsvisie hoe zat het ook alweer?

In een omgevingsvisie worden alle aspecten van de fysieke leefomgeving in één visie geïntegreerd. De gemeente Hengelo heeft gekozen om de visie in stappen te ontwikkelen om vervolgens er één visie van te maken. Na de omgevingsvisie voor het Buitengebied (Hengeloos Buiten), en Binnenstad – Hart van Zuid (Hart van Hengelo), zijn we nu bezig met het 3e deelgebied: de woonwijken, bedrijventerreinen en Weusthag park. Op de volgende pagina is het deelgebied weergegeven.

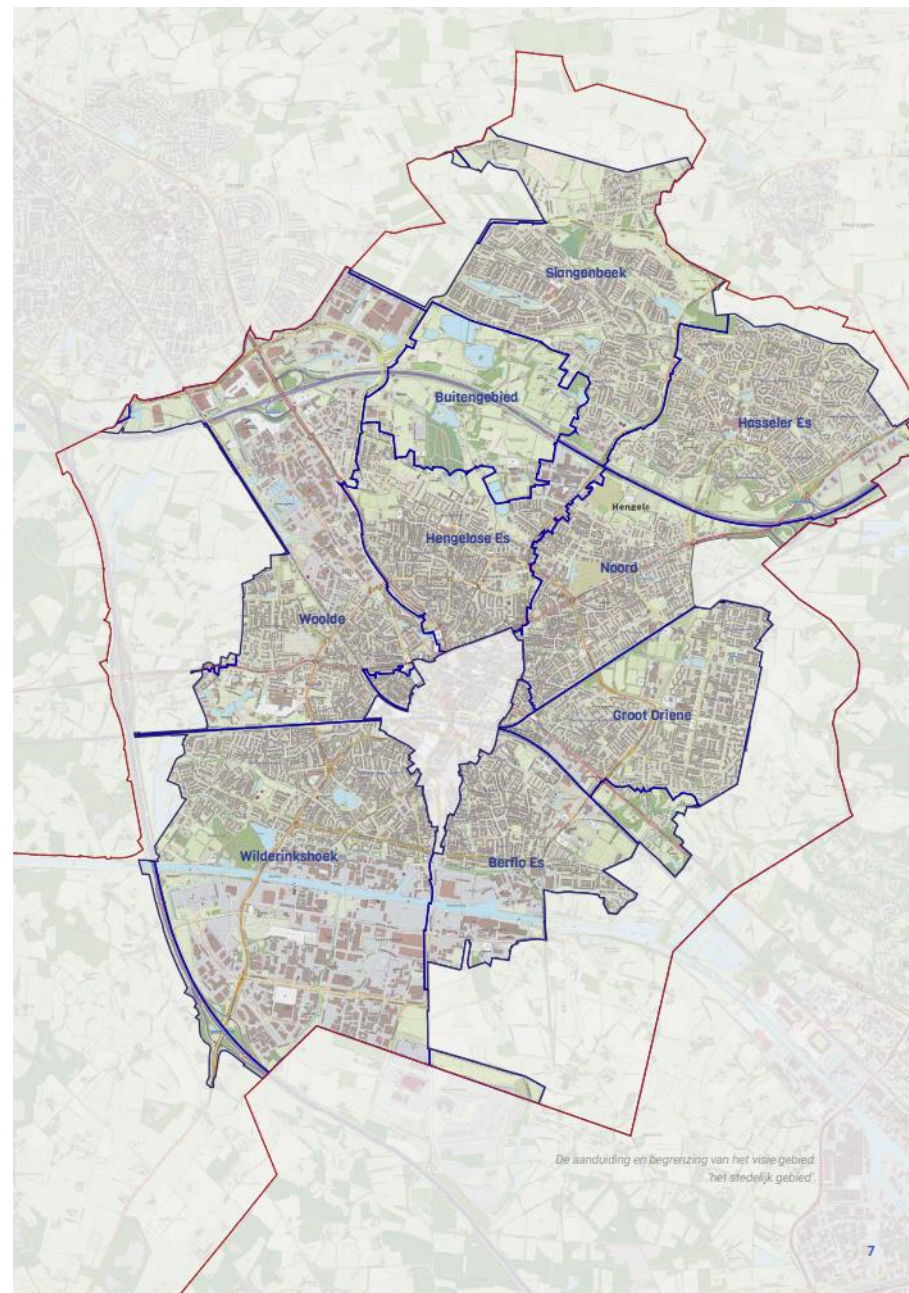
Aanpak om te komen tot visie

In 2022 zijn we gestart met het opstellen van de visie voor het stedelijk gebied. Daarbij hebben we gekeken naar het bestaande beleid (voorraadkast), trends en ontwikkelingen en verwachte nieuwe wet- en regelgeving. Dat heeft geleidt tot het Kader. In het kader geeft de gemeenteraad duidelijk waar de visie overgaat. Wat ligt er nog open en wat is al ingevuld? Op 21 juni 2023 heeft de gemeenteraad het kader vastgesteld.

Vervolgens hebben we de thema's bepaald die een rol moeten spelen in de visie. Mede op basis van de thema's zijn de hoofdlijnen van de visie bepaald. Tijdens de participatie avond van 24 januari zijn de thema's besproken. Vervolgens worden de thema's nader uitgewerkt voor de deelgebieden om zo gezamenlijk de visie te vormen. Naar verwachting zal de visie voor de zomer van 2024 ter inzage gelegd worden.

Figuur: stappenplan om te komen tot de visie.

Figuur: de deelgebieden voor de omgevingsvisie fase 3: het overige stedelijke gebied

Opzet van de avond

De avond startte plenair. In een kleine 15 minuten namen Jan Logtenberg (programmamanager omgevingsvisie) en Marieke van den Berg (procesregisseur) ons mee met de laatste stand van zaken.

Na het plenaire gedeelte zijn de deelnemers twee keer in kleine groepen uiteen gegaan om door te praten over vier thema's. Per thema waren er twee ruimtes om door te praten, zodat er kleine groepen ontstonden. Aan de hand van de thema posters zijn de gesprekken gevoerd.

Na de twee rondes werd er gezamenlijk afgesloten in de grote zaal. Per thema werd kort teruggeblikt wat er was opgehaald.

Vervolg

Er wordt een tweede bijeenkomst gepland in april om de resultaten van de participatie te bespreken en doorkijk te geven van de omgevingsvisie stedelijk gebied.

Per thema zijn de hoofdlijnen van de avond weergegeven op de volgende pagina's.

Afwisseling van woningtypen is belangrijk voor de leefbaarheid.

Passend woningaanbod voor iedereen.

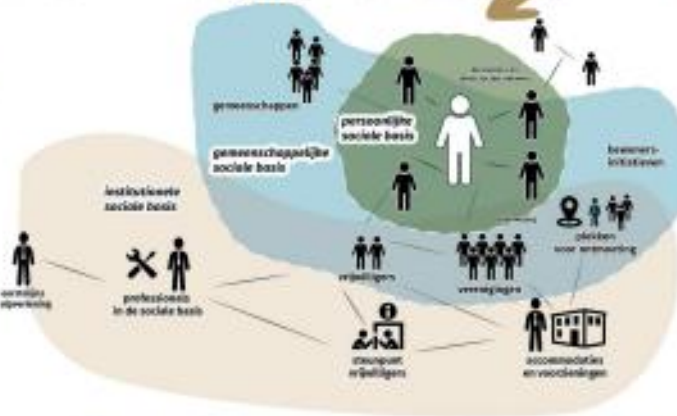

Samenleven en ondersteunen, dichtbij huis.

Wonen en werken in de wijk behouden.

Combineren van voorziening voor betrokkenheid en gemak.

Ontmoeting staat centraal bij de ontwikkeling van voorzieningen en openbare ruimtes.

De sociale betrokken woonstad

Deelsessie: De sociale en betrokken woonstad

In totaal hebben vier ronde tafel gesprekken plaatsgevonden over het thema: De sociale en betrokken woonstad. Aan de hand van de poster is het gesprek gevoerd.

Aan de orde zijn onder andere gekomen:

Voorzieningen

- Multifunctioneel gebruik van voorzieningen: clubhuizen van verenigingen kunnen opengesteld worden voor ontmoetingen en andere functies. Zo gaat ATC hiermee beginnen om ruimte te bieden aan ontmoeting, BSO en andere initiatieven. Ander voorbeeld wordt genoemd is het verenigingsgebouw van het Theater en onderwijsinstellingen ook gaan gebruiken voor andere functies.
- Men ziet graag de bestaande wijkcentra behouden. Hoe kan je voorkomen dat ze toch sluiten? Mensen maken zich zorgen of de gemeente deze richting kan waarmaken.
- Voorzieningen (wijkcentra, verenigingen, ontmoetingsplekken en evenementen) moeten beter zichtbaar en kenbaar worden gemaakt richting inwoners (zowel fysieke als online).
- Er is afgelopen jaar veel bezuinigd op de wijkcentra, daar moet juist geïnvesteerd in worden.

*“Ga anders denken en wees creatief.
Dit vraagt om lef!”*

De sociale basis

- Noaberschap kan bijdragen aan minder eenzaamheid, dat weer scheelt in de kosten. Maar we maken ons ook zorgen om het Noaberschap, o.a. in de wijk Noord.
- Zo lang mogelijk thuis blijven wonen, hoeft niet altijd in dezelfde woning te zijn. Een Wmo woningaanpassing is nodig om in de woning te kunnen blijven wonen. Daarnaast zijn de zorgcentra nodig.
- Start initiatieven om Hengelo leuker te maken. Ook de inwoner kan bijdrage leveren. De inwoner krijgt soms geen reactie op een initiatief. O.a. bij het aanvragen van een buurtbon voor hangmatpaden.
- Realiseer de openbare ruimte toegankelijk voor iedereen, zoals busstation voor blinden, ruimte voor scootmobielen. Neem ervaringsdeskundigheid mee in de toegankelijkheid van de stad.

Woningvoorraad

- Hoogbouw vs. sociale cohesie: hoe zorg je er voor dat mensen die in flats wonen elkaar kennen en elkaar ontmoeten? Het zijn vaak erg anonieme woonplekken.
- Hoe ga je om met beleggers? Zij hebben vaak minder aandacht voor sociale cohesie, leefbaarheid en veiligheid van een wijk/buurt. Hoe zorg je er voor dat de eigenaar/belegger betrokken is bij het welzijn van de stad en bewoners? Wat zou de rol van de gemeente hierin kunnen zijn? Kunnen zij financiële middelen beschikbaar stellen om ruimte te creëren voor ontmoeting? Denk ook aan één woning vrij houden als huiskamer voor de hele buurt.

Vervolg woningvoorraad

- We missen woonruimte voor groepen.
- Ga wonen en werken combineren. Een mooi voorbeeld is naast de Rabobank.

Samenstelling woonwijken

- Een mix van woningen in één wijk is soms moeilijk realiseerbaar. Een goede sociale structuur is nodig om op te bouwen. Aandacht wordt gevraagd voor preventie.
- Hoe zorg je er voor dat de woningvoorraad aansluit bij de woonbehoefte en bijvoorbeeld de samenstelling van de bevolking? Bijvoorbeeld; Hasseler-es is aan het vergrijzen. Wat ga je toevoegen zodat de wijk toekomstbestendig wordt?
- Aan de orde is gekomen of er wel draagvlak is bij de inwoners voor een gemixte wijk of woningcomplex. Wil men wel naast/met elkaar wonen? Kun je daar als gemeente op sturen? Als voorbeeld wordt Tuindorp genoemd, een wijk wat erg divers is met een goede mix van mensen en type woningen.

“Een mix van woningtypes zorgt voor inclusiviteit in de wijk”

“Hengelo is hele fijne woonstad. Vanuit het westen in Hengelo terugkomend voel je rust. Korte lijnen, gemoedelijkheid en Hengelo heeft heel veel te bieden. Nu ook heel blij met het nieuwe marktplein. Samen gecreëerd. Hengelo is niet al te groot en ook niet te klein”

Hengeloërs voelen
zich uitgenodigd
om te sporten en te
bewegen.

Inwoners worden
uitgedaagd een bijdrage
te leveren aan gezonde
leefomgeving.

Vuistregel voor
stedelijke vergroening:
3-30-300

In de stad wonen meer dan alleen mensen.

Klimaatadaptatie is
leidend bij stedelijke
ontwikkeling.

De gezonde
groene stad

Deelsessie: De groene en gezonde stad

In totaal hebben vier ronde tafel gesprekken plaatsgevonden over het thema: De Groene en gezonde stad. Aan de hand van de poster is het gesprek gevoerd.

Aan de orde zijn onder andere gekomen:

Openbare ruimte

- Ga de openbare ruimte anders inrichten, van stoep naar groen meanderend door de wijk. Dit geeft hele andere beleving van je wijk. Hierbij wordt opgemerkt dat behoeftes van mensen verschillen. Doe het vooral samen met inwoners. Benut de kracht die er is.
- Creëer verticaal groen om de stad verder te vergroenen. Hiermee kan meer groen in wijken met hoogbouw worden gerealiseerd.
- Houd meer rekening met de natuur.
- Stel als gemeente duidelijk normen over het aandeel grijs en groen. Uitgangspunt zou moeten zijn groen/blauw waar het kan en alleen grijs waar het nodig is. Denk daarom goed na over wat je aan verhard oppervlak nodig hebt. Maak duidelijke keuzes.

Klimaatadaptatie

Denk ook aan het hemelwater. Dit zijn grote opgaven.

We onderschatten nog het belang van klimaatadaptatie. De huidige initiatieven zijn erg kleinschalig. We moeten grote stappen vooruit zetten.

Rol van de inwoner

- Hoe worden de inwoners uitgedaagd om ook daadwerkelijk aan de slag te gaan?
- Enkele deelnemers hebben het gevoel dat, als inwoners met een initiatief komen, dit vaak word tegen gehouden door de gemeente. Vaak op basis van wet- en regelgeving. De andere groep voegt daar aan toe: Over de uitvoering maakt de gemeente strakke afspraken met Gildebor. Daardoor is minder ruimte voor buurt initiatieven.
- Gewenste houding van de gemeente: Ja, tenzij...
- Organiseer buurtsafari's om ideeën en bestaande initiatieven van bewoners op te halen.
- Inwoners willen graag een onderhoudsarme tuin.
- Communiceer over de voordelen van meer groen in de tuin. En hoe dit op onderhoudsarme wijze kan?

Ideeën voor het toevoegen van groen

- Verticaal groen
- De eetbare stad
- Het opzetten van een moestuin bij een buurtcentrum
- Benut openbaar groen voor voedselplekken
- Houd rekening met de straatverlichting, dit werkt verstorend voor dieren.

*“houdt de ambitie die je hebt voor ogen:
een natuurinclusieve stad en goede
kwaliteit groen”*

Haalbaarheid van de idealen

- Zijn de richtinggevende uitspraken ook haalbaar?
- Ga voor kwaliteit van groen ipv kwantiteit. Zorg voor vitale bomen en aantrekkelijk groen.
- Biodiversiteit is flora en fauna, daar vallen ook de dieren onder.
- Organiseer buurtexpedities om te onderzoeken in hoeverre een buurt aan bepaalde doelstellingen (bijv. 3-3-300) voldoet en gebruik dat om zo nodig concrete acties te ondernemen.
- Doelstellingen en ambities zijn mooi. Maar besteed vooral ook veel aandacht aan hoe je dat concreet gaat realiseren. Wees transparant over keuzes die je maakt. En wees ook in hoeverre financiën (kosten en opbrengsten) daarin een rol spelen.
- Kaders zijn goed (bijv. 3-30-300), maar wees daar niet star in, maar houdt vooral de kwaliteit en ambitie die je hebt voor ogen: een natuurinclusieve stad en goede kwaliteit groen.

De groei ambitie naar 100.000 inwoners

- Deelnemers vragen zich af of er draagvlak is bij de inwoners van Hengelo.
- We maken ons zorgen over het bouwen in de Spoorzone tussen Hengelo en Enschede. Welke gevolgen heeft dit voor de groene long tussen Hengelo en Enschede?

Vergroenen van bedrijventerreinen draagt bij aan klimaatbestendigheid en aantrekkingskracht.

Bedrijventerreinen hebben een eigen onderscheidend profiel. Hierdoor kunnen soortgelijke bedrijven zich in elkaars nabijheid vestigen.

Herstructureren gaat voor uitbreiding van bedrijventerreinen.

Door verschillende functies, zoals sportvoorzieningen, toe te staan op bedrijventerreinen, verbeteren we de kwaliteit van de leefomgeving op het terrein, maar ook daarbuiten.

De innovatieve maak- en werkstad

Deelsessie: De innovatieve maak- en werkstad

In totaal hebben vier ronde tafel gesprekken plaatsgevonden over het thema: De innovatieve maak- en werkstad. Aan de hand van de poster is het gesprek gevoerd.

Aan de orde zijn onder andere gekomen:

Richtinggevende uitspraken en doelen

- Gemeente is goed bezig! Richting gevende uitspraken zijn logisch.
- Samenwerking met gemeente Enschede kan helpend in de realisatie van ambities.
- Bereikbaarheid met het openbaar vervoer is belangrijk!
- Heb aandacht voor toegankelijkheid!
- Is het een idee om warmte/stroomvraag leidend te laten zijn + vervoerstromen? Dus bedrijven die elkaar energie + materiaal kunnen leveren?

“Samenwerking met gemeente Enschede kan helpend in de realisatie van ambities”

Funcitiemening

- Een mix van wonen en werken kan aantrekkelijk zijn.
- Bedrijven met een lage milieucategorie zouden ook gevestigd moeten worden buiten bedrijventerreinen.
- Zorg dat er draagvlak is als functies met elkaar gemengd worden.
- Door functie mening wordt de leefbaarheid en sociale cohesie op bedrijventerreinen vergroot.
- Hoe gaan we de functies als wonen, sport en ontspanning toevoegen?
- Maak de bedrijventerreinen leefbaar in de weekends. Creëer mogelijkheden voor sport en recreatie. Werknemers kunnen voor, tijdens of na het werk sporten.
- Het mengen van bedrijventerreinen met groen en sport is een mooie keuze. Wat is het effect op gezondheid?

Innovatie

- Maak concrete link met de innovatieve maakindustrie in Hengelo.
- Bedrijfsverzamelgebouwen kunnen zorgen voor innovatie.
- Stel meer werk- en leerplaatsen beschikbaar. En breng de rol van onderwijs meer terug in de richtinggevende uitspraken. En denk daarbij ook aan multifunctioneel gebruik van gebouwen. Zorgstudenten van het ROC kunnen ook les krijgen op het gezondheidspark.
- Betrek de jeugd en jongeren! Laat de volgende generatie meedenken.
- Het verkopen aan de jeugd en jonge talenten. Laat ze weten dat ze niet alleen werken, maar ook waaraan ze werken. Groene vooraanstaande technieken en daarmee hun toekomst.
- Hengelo heeft de 2^e grootste binnenlandse haven. Hier liggen kansen!

Herstructurering

- Herstructurering heeft absoluut de voorkeur. Het klinkt aantrekkelijk, maar de praktijk is weerbarstiger.
- Herstructurering, dat kan ook het transformeren naar nieuw werken zijn.
- Herschikken bij herstructureren: minder verharding, maar meer groen, sport en ontspanning.
- Gebouwen zijn ook materiaal bibliotheken (circulair)
- Hoe creëer je de schuifruimte? Of ga je intensiveren?

Profilering bedrijventerreinen

- Goed om per bedrijventerrein duidelijke keuzes te maken. Wees duidelijk in waar elk bedrijf welkom is. Waar willen we vermengen en waar juist niet? Hier spelen veiligheidsoverwegingen een rol in.
- Het onderscheidende profiel mag soms ook iets meer los gelaten worden.
- Geef ruimte aan de maakindustrie.
- Identieke bedrijven op één locatie is goed, maar de vraag is of het werkt.
- Stimuleer kennisdeling op bedrijventerreinen.
- Wat doen we om de juiste bedrijven aan te trekken?
- Ruimte benutten draagt bij aan het voorkomen van dozen met lucht. Belangrijk is dit energiezuinig te doen met aandacht voor werkgelegenheid voor iedereen.
- Profilering is goed. Maar wat betekent dat voor de bestaande bedrijven?

*“wat is het onderscheidende karakter van Hengelo:
Waar zijn we nu echt goed in?
Laat dat terug zien in de visie”*

Groen

- Meer groen is altijd goed. Maar, groen is niet altijd aantrekkelijk door bijvoorbeeld monofunctioneel groen. Ga voor kwaliteit zodat het ook aantrekkelijk is om rond te lopen.
- Vergroening is van belang voor het aantrekken en behouden van werknemers.
- Vergroening is belangrijk. Fijn om langs bomen en grasvelden te rijden. Fijn om onder de bomen te kunnen zitten en te kunnen wandelen in de pauze.
- Wat betekent vergroening voor andere mobiliteitskeuzes voor de bedrijven?
- Van belang zijn de ecologische verbindingen tussen natuur en stedelijk gebied.
- Warmteberging kan ook warmte / koude buffer zijn

Iedere inwoner doet
mee met
energiebesparen.

Tips om thuis
CO₂ te besparen

Maximaal hergebruik, met als
voorbeeld een grondstoffen-
bank.

Betaalbare
duurzame
energie.

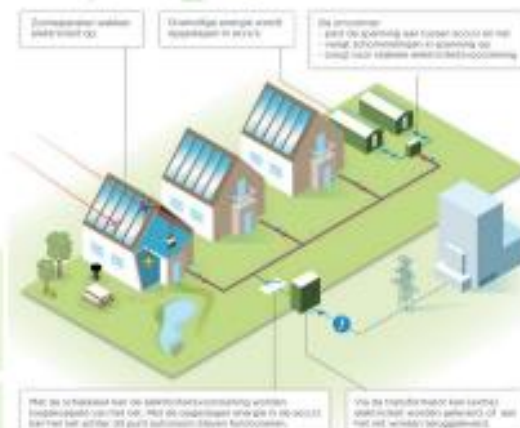
Opwekking en
opslag van
energie dichtbij
de gebruiker.

Gebruik van
restwarmte.

"In 2050 is de gemeente Hengelo
klimaat- en energieneutraal."

De energie
neutrale en
circulaire stad

Gemeente
Hengelo

Deelsessie: De energie neutrale en circulaire stad

In totaal hebben vier ronde tafel gesprekken plaatsgevonden over het thema: De energie neutrale en circulaire stad. Aan de hand van de poster is het gesprek gevoerd.

Aan de orde zijn onder andere gekomen:

Richtinggevende uitspraken en doelen

- In hoeverre zijn dit al keuzes en wat betekent dit voor ons gebied? Het is nog erg algemeen, zit nog geen keuze in. Het is voor ons te abstract.
- Op welke termijn moet dit allemaal gebeuren? Koppel er duidelijke en harde doelen aan. En bepaald het per wijk/buurt.
- De keuzes zijn passend voor ieder dorp- stad.
- Niet gelijk plan voor 100%, eerst kleine stapjes.

Duurzame energie

- Kunnen grote bedrijven hun eigen energie opwekken? Laat ze hun eigen broek ophalen.
- Wat is het alternatief voor gas? Kun je de bestaande infrastructuur gebruiken voor andere vormen van energie?
- Gebruik van restwarmte moet aantrekkelijk zijn.
- Beoordelingscriteriums voor initiatieven van duurzame energie zijn veiligheid en aantrekkelijkheid

- Per wijk en buurt zijn de mogelijkheden voor energieopslag verschillend.
- Geef hier voorlichting over, informeer actiever over bijv subsidies (van zowel gemeenten als andere organisaties)

De volgende vormen van nieuwe duurzame energie zijn genoemd:

- Energie in de grond: staalblokken die ja ophaalt. Gebruik daarvoor de zoutplekken.
- Ook genoemd: thorium reactor als al bestaande technologie
- Warmte: verschillende warmtebronnen ontwikkelen/ontsluiten naar gelang de situatie (soort warmtevraag)
- Windmolens met zes wieken in plaats van drie.
- Zonnepanelen: doe je ze op daken of in groen? Er zijn plannen in Weusthag om het groen aan te tasten voor zonnepanelen.
- Stel daken beschikbaar voor zonne-energie.
- Warmte-koude opslag? In hoeverre is dat een mogelijkheid in Hengelo?
- Accu's onder het terras is optie voor opslag.

Circulair

- Stop met slopen van panden, denk aan circulariteit.
- Maak het milieu open en circulairstad: je kan er niets mee terug nemen wat iemand anders heeft achtergelaten.

Betaalbaarheid

- Betaalbaarheid hoeft niet het goedkoopste te zijn.
- Eerlijke verdeling voor de mensen.
- Inwoners moeten worden geholpen, vooral lagere inkomens waarvoor het nog ver van mijn bed show is.
- Veel subsidies van overheid lopen nu goed, verlies niet de focus op kleine huishoudens.

Innovatie in Hengelo

- Werk samen met lokale bedrijven uit Hengelo. Maak gebruik van de kracht van Hengelo: de aanwezige kennis, geografie (zout), en bedrijven die al veel producten ontwikkelen.
- Benut de slimme ideeën.
- Wat moet centraal, wat kan decentraal?
- Smart cities: auto opladen en onladen: 1 accu van 1 auto voorziet in energie voor 7 huishoudens.
- Maak mogelijk dat inwoners energie kunnen delen op straat- en wijkniveau.

“Ik betaal liever iets meer, maar woon dan in een aantrekkelijke groene stad (met Weusthagpark), dan dat ik de meest goedkope vorm van energie heb”

Samenwerken

- Pak de uitdagingen samen aan: samen met Welbions, met de inwoners. Samen met andere partijen uit de stad. Zorgen dat we samen achter de voordeur komen bij mensen die moeilijker mee kunnen komen. Zodat je ook echt wat kunt doen en betekenen.
- Zet samen een grondstoffenbank op.
- Belangrijk dat de gemeente de structuur aangeeft zodat inwoners/bedrijven daar hun acties op kunnen richten.
- Maakt gebruik van Pioneering, een Twentse stichting voor innovatie in de bouwsector.

*“Werk aan het vertrouwen!
Denk in kansen in plaats van
beperkingen”*

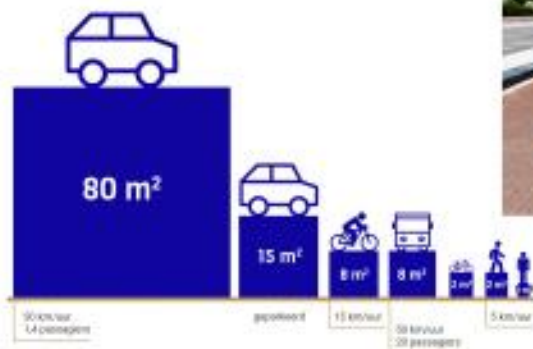
*“Belangrijk dat de gemeente de structuur
aangeeft zodat inwoners/bedrijven daar hun
acties op kunnen richten”*

*“Ik heb goede ervaringen met de
energiecoaches”*

Bijdrage inwoners

- Buurtprojecten: ga wijk gericht te werk zodat je schaalvoordeel hebt.
- Tegelwippen: zorg dan ook dat je de klinkers kunt hergebruiken.
- Hoe betrek je de mensen? Je moet veel tijd investeren in de mensen, dit verdiend zich later terug. Ga keukentafel gesprekken voeren.
- Maak het simpel en makkelijker voor de inwoners. Maak de informatie en voorlichting begrijpelijk.
- Onbekend maakt onbemind. Mensen zijn bang voor het onbekende. Vinden dit spannend. Voorbeeld warmtenet in 't Genseler.
- Ga als gemeente ook meewerken als er goede ideeën zijn. Stap zelf ook niet in de weerstand 'dat kan niet'. Er zijn veel mensen met veel goede ideeën. Maak hier gebruik van. Zo behoud je de energie van de mensen.
- Er zijn veel fitte ouderen, kunnen zij andere mensen helpen om de huizen te verduurzamen?
- Werk aan het vertrouwen! Denk in kansen in plaats van beperkingen.
- Goed initiatief dat voor Tuindorp wekelijks een aanspreekpunt is voor duurzaamheidsmogelijkheden.
- De energiecoaches worden als positief ervaren.

Ruimtebeslag per modaliteit

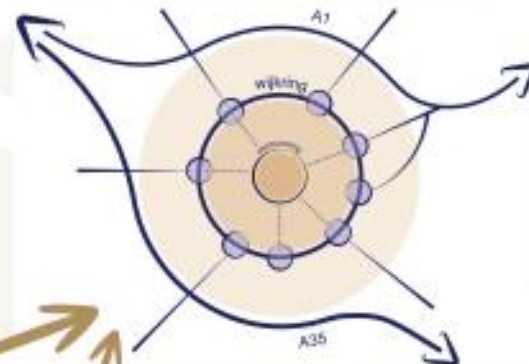

Bestemmingen in Hengelo en regio uitstekend bereikbaar met de fiets.

Voetgangers en fietsers krijgen prioriteit.

Doorgaand en regionaal verkeer gaan over een robuuste hoofdstructuur.

Wijkkring is de verdeelring voor het autoverkeer.

Openbaarvervoer versterken met mobiliteitshubs.

Hier heeft al participatie op plaatsgevonden, dit moodboard toont de belangrijkste richtinggevendende keuzes.

De bereikbare stad

Gemeente Hengelo

